

A fogyatékkal élő fogvatartottak fogdai befogadásának jogi aggályai¹

A fogyatékkal élők érdekérvényesítésével kapcsolatos legfontosabb európai dokumentum a 2002-ben megszületett Madridi Nyilatkozat, amely szerint szemléletváltás történt az európai gondolkodásban, eszerint a fogyatékkal élő emberekkel való együttgondolkodás alapja, hogy a fogyatékos emberek nem jótékonykodást, hanem esélyegyenlőséget akarnak, így a hangsúly a rehabilitációról áttevődik a társadalom alakításának globális filozófiájára, amely minden személy, beleértve a fogyatékos embereket is, szükségleteinek befogadására és ellátására irányul.

Ez a gondoskodás nem csak a hétköznapi életben illeti meg embertársainkat, hanem abban az esetben is, ha a fogyatékos a jogtalanság talajára lép, és emiatt az is előfordulhat vele, hogy a tett súlya miatt fogvatartottként kerül kapcsolatba a rendőrséggel. A tanulmány ezért a fogyatékos fogvatartottak befogadásakor jelentkező problémakört járja körül.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Központi Fogdája (Budapest, II. Gyorsocsi utca 31.) 2007 óta az egyetlen üzemelő rendőrségi fogda a fővárosban. Itt kerülnek elhelyezésre a BRFK területi és helyi szerveinek, illetve – együttműködési megállapodások alapján – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a Repülőtéri Rendőri Igazgatóság, a Központi Nyomozó Ügyészség, a Budapesti Nyomozó Ügyészség által, továbbá egészségügyi állapot alapján, valamint egyedi esetekben a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság és a Nemzeti Nyomozó Iroda által őrizetbe vett, illetve bírói döntés alapján a fenti szervek által eljárás alá vont, előzetes letartóztatásban lévő személyek.

A BRFK Központi Fogdája – ideális körülmények között – négy fogdaszinttel üzemel, befogadóképessége az alábbiak szerint alakul:

Földszint:	22 fő – 11 zárka
I. emelet:	45 fő – 22 zárka
II. emelet:	33 fő – 16 zárka
III. emelet:	33 fő – 16 zárka
Összesen:	133 fő – 65 zárka

2009 óta két fogdaszint (az I. emeleti és a II. emeleti) működött, ez elegendő volt a fogvatartottak elhelyezésére. A harmadik szint megnyitására csak három esetben került sor – mindössze egy-egy éjszakára. (Ennek oka nem a befogadottak nagy létszáma, hanem az elkülönítési szabályok, illetve a fertőzés és fertőtlenítés miatt „a forgalomból ideiglenesen kivont” zárkak magas száma volt.)

2010 augusztusában a szabálysértési jogszabályok változása miatt a szabálysértési őrizetben lévő fogvatartottak részére megnyitottuk a földszinti fogdaszin-

¹ A tanulmány hasonló című, de tartalmában részben eltérő változata megjelent a Belügyi Szemle 2012. évi 5. számában.

tet, amely azóta folyamatosan üzemel. A bűnügyes fogvatartottak elhelyezése az I., a II. és a III. emeleti fogdaszinten történik.

2010-ben a Központi Fogda 4 642 fő bűnügyi és 666 fő szabálysértési fogvatartottat, 2011-ben 4 171 fő bűnügyi, illetve 742 fő szabálysértési őrizetbe fogadott be. Ez azt jelenti, hogy napi átlagban több mint 11 bűnügyi és két szabálysértési őrizetben lévő személy befogadását, illetve ugyanennyi fogvatartott elbocsátását végzi a fogda személyzete.

A kerületi rendőrkapitányságok objektumaiban található rendőrségi fogdák egy részét 2005-ben, majd a még működőket 2007-ben ideiglenesen bezárták, fogdaként nem üzemelnek. Hazánkban az Európai Unió soros elnöksége során jelentkező biztosítási feladataival kapcsolatosan 2010 első felében felmérték a korábbi fogdák állapotát, mivel megfelelő nagyságú előállító helyeket kellett kijelölni. Az előállító pontok kijelölése ugyan megtörtént, de a vizsgálat megállapította, hogy a helyiségek huzamosabb tartózkodásra már nem alkalmasak a kor mai követelményei szerint, fogdaként történő megnyitásuk csak jelentős anyagi ráfordítással járó felújítási munkák elvégzése után lehetséges.

A fogvatartottak jogainak érvényesülését a rendőrség szervezetén belül az erre jogosultakon és kötelezettekben, valamint a büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészen kívül számos nemzetközi szervezet, így

- az ENSZ Emberi Jogok Bizottsága,
- az Emberi Jogok Európai Bizottsága és Bírósága,
- a Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmód Megelőzésére alakult Európai Bizottság (CPT) és a
- jogszabályok által az emberi, állampolgári jogok védelmére feljogosított szervezetek

is folyamatosan ellenőrzik.

A címben jelzett probléma vizsgálatát is egy ügyészi ellenőrzés indította el.

A büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyész 2010. október 28-án az egyik kerületi rendőrkapitányság előállító helyiségében hajtott végre ellenőrzést, melynek tárgya a fogvatartás törvényessége volt.

Az ügyész az ellenőrzés során megállapította, hogy Sz. L. őrizetbe vett személyt a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 33. § (3) bekezdésében, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. IRM rendelet 51. §-ában meghatározott szabályok megsértésével 12 órát meghaladóan helyezték el az előállító helyiségben.

A jogszabálysértés kivizsgálásakor megállapítást nyert, hogy Sz. L. ellen a Fővárosi Bíróság Büntetés-végrehajtási Csoportja elfogató parancsot bocsátott ki, amely szerint nevezettet elfogását követően 72 órán belül a bíróság elé kell állítani.

A körözött személyt a rendőrkapitányság beosztottjai elfogták és az előállító helyiségben helyezték el, majd 2010. október 27-én 19.19 órától őrizetbe vételére került sor. Ezt követően a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. §-a alapján a BRFK Központi Fogdájába szállították, ahol a fogdaorvos a lefolytatott vizsgálatot követően „fogdán nem elhelyezhető”-nek minősítette egészségügyi állapota

miatt. A minősítés okául a következőket jelölte meg: „jobb lábszár térd alatt amputálva, levehető ortézissel; művégtag és segédeszköz nélkül önmagát el látni nem tudja”.

Emiatt az őrizetbe vett személyt – anélkül, hogy a fogdára történő befogadást megkísérelték volna – visszaszállították a rendőrkapitányság előállító helyiségébe és a bíróságra történő előállításáig – 2010. október 28. 09.25 óra – ott helyezték el.

A rendőrségi előállítóban az előállítás idején helyezhető el a fogvatartott (maximum 8 + 4 óra). Az őrizetet (72 óra, illetve 120 óra) rendőrségi fogdán kell foganatosítani, ez a Rendelet 1. §-ából levezethető. Az előzetes letartóztatás végrehajtása – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 135. §-a alapján, az ott meghatározott esetek kivételével – büntetés-végrehajtási intézetben történik.

A vizsgálat kapcsán az ellenőrzést végző ügyész megállapította, hogy a fogdán szolgálatot teljesítő fogdaorvos, valamint a fogda személyzete jogellenesen járt el, amikor Sz. L. őrizetbe vett személy befogadását megtagadta. Álláspontja szerint a büntetőeljárás, szabálysértési, valamint a közbiztonsági eljárások során a hatóságok által a vonatkozó törvények alapján foganatosított kényszerintézkedéseket – jelen esetben az őrizetet – végre kell hajtani. A végrehajtás érdekében minden érintett szervnek hatáskörében közre kell működnie, hiszen törvény által meghatározott intézkedést kell végrehajtaniuk. Amennyiben a kényszerintézkedés végrehajtását gátló körülmény (pl. egészségügyi ok, testi fogyatékos állapot) merül fel, akkor az azt elhárító, illetve az annak megfelelő intézkedéseket meg kell tenniük. A fogdaorvos azt nem teheti meg, hogy pusztán megállapítja a „fogdán nem elhelyezhető” minősítést, és semmilyen intézkedést nem tesz az őrizet más körülmények közötti foganatosítására, hiszen ez esetben megakadályozza a kényszerintézkedés végrehajtását. Abban az esetben, amikor az őrizetbe vett személy testi fogyatékos, a fogdaorvos nem minősítheti „fogdán nem elhelyezhetőnek”, hanem a fogda személyzete részére elő kell írnia a vele való bánásmódot.

A fogda személyzete az ellenőrzést végző ügyész álláspontja szerint azért sértette meg a befogadásra vonatkozó szabályokat, mert a fogdaorvosi szolgálattal nem egyezettette, hogy az orvos olyan esetekben is a fogda befogadó részlegébe irányítsa az őrizetbe vett személyeket, amikor „fogdán nem elhelyezhető” minősítést alkalmazott. Hiszen a fogda személyzetének ilyen esetekben külön intézkedéseket kell tennie az őrizetbe vétel egyéb körülmények közötti foganatosítására. A fogda személyzete nem teheti meg, hogy ne foganatosítsa az őrizetbe vétel végrehajtását, mert az ilyen eljárással törvényt sért.

A Rendelet szabályozza a fogvatartottak befogadását, a 17. §-a a következőket határozza meg:

(1) *A fogvatartottat zárkában elhelyezni csak előzetes orvosi vizsgálat után, az orvosi vélemény figyelembevételével lehet.*

(2) *Az előzetes orvosi vizsgálat során az orvosnak írásban kell állást foglalnia abban, hogy a fogvatartott egészségi állapotára figyelemmel elhelyezhető-e a fogdában, illetőleg elkülönítése indokolt-e.*

A fogdaorvosi szolgálat részére jelenleg nincs hatályban olyan szabályzó, amely a befogadhatóság és a fogvatarthatóság témakörében szakmai álláspont kialakításával segítséget nyújtana az egységes gyakorlat kialakításához, illetve ami tartalmazna egy olyan segédletet, amely konkrétan meghatározza, ki fogadható be rendőrségi fogdába és ki nem. Ez egyrészt előny, mivel orvosi szabadságot ad a befogadáshoz szükséges orvosi vizsgálatot végző orvosnak, másrészt hátrányt is jelent.

Az elmúlt években a BRFK Központi Fogdájára különféle állapotú fogvatartottakat állítottak elő, akik ugyan aktuális állapotuk miatt nem igényeltek orvosi beavatkozást, de a normálistól eltérő egészségügyi állapotban voltak.

Egészségügyi szempontból a befogadhatóság és fogvatarthatóság megítélésénél alapelv, hogy az a személy nem helyezhető el, illetve nem tartható rendőrségi fogdán, akinél a fogvatartás körülményei – az adott fogdában biztosítható egészségügyi ellátás ellenére – az egészségi állapotának rosszabbodását eredményeznék vagy az adott személy a többi fogvatartottat, valamint az őrszemélyzetet – reálisan – fertőzésveszélynek tenné ki. Ugyancsak nem helyezhető el fogdán olyan személy, aki testi, szellemi fogyatékosága okán önmaga biztonságos ellátására nem képes.

Mindezek alapján felvetődik a kérdés: Mi történjen egy fogyatékkal élő őrizetessel, ha őt az előzetes orvosi vizsgálat során az orvos „fogdán nem elhelyezhető”-nek minősíti?

- Polgári egészségügyi intézménybe – folyamatos őrzés mellett – nem elhelyezhető, mivel kórházi ellátásra nem szorul.
- A rendőrségi fogda megfelelő felszereltség és a fogdaőrség speciális képzettségének hiánya miatt nem alkalmas a fogyatékkal élők befogadására.
- Büntetés-végrehajtási intézetbe még nem befogadható, mivel előzetes letartóztatásáról, illetve szabadon bocsátásáról az eljáró bíró 72 órán belül dönt.
- A személy szabadon nem bocsátható.

Vizsgáljuk meg részletesen a fentieket!

Fogvatartott polgári egészségügyi intézetben (közkórházban) akkor helyezhető el, ha sürgősségi ellátást igényel. A folyamatos őrzéséről természetesen gondoskodni kell. A kórházak leterheltsége miatt általában nincs lehetőség arra, hogy a személyt a többi betegről elkülönítsék. A többágyas kórteremben történő elhelyezés az őrzésbiztonságot nagyban veszélyezteti, illetve a többi betegben és látogatóikban felháborodást válthat ki, konfliktusokhoz vezethet. A fogvatartottakkal való bánásmód egyik elvárása, hogy minél kevésbé kell kitenni őket a nyilvánosságnak és megfelelő intézkedéseket kell tenni anonimitásuk megőrzése érdekében.

A kórházak részéről érthető az elutasítás a fogyatékkal élő fogvatartottak elhelyezésével kapcsolatban, hiszen ellátásra nem szorulnak, tulajdonképpen részükről csak fekvőhely biztosításáról, illetve ápolószemélyzet közreműködéséről lenne szó.

Lehetőségként felmerült, hogy a rendőrség egy kórházzal megállapodást kötne arra vonatkozóan, hogy a kórház biztosít néhány kórtermet, amelyek őrzésbiztonsági szempontból kizárólag a fogvatartottak elhelyezésére szolgálnak.

Az 1998. évi XXVI. törvény – a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról – 5. § (1) bekezdése meghatározza: *A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre.*

Esetünkben a Budapesti Rendőr-főkapitányság Központi Fogdájáról beszélünk, amely – mint említettük – a BRFK egyetlen működő rendőrségi fogdája. A Gyorskocsi utcai ingatatlan építése az 1920-as évek elején fejeződött be, a fogda utolsó felújítása, korszerűsítése több mint 10 éve történt. Az orvosi rendelő a magasföldszinten található, míg a befogadó egység egy másik épületben, a fogda-épület alagsorában van. Az orvosi rendelőtől a befogadóig két lépcsősoron kell lemenni és egy udvaron áthaladni. A segédeszközzel (mankó, járókeret) közlekedő mozgássérült fogvatartott részére ez nehezen leküzdhető akadályt jelent, már itt esély adódik az egészségromlásra.

A fogdaórság nem rendelkezik speciális „ápolói” képzettséggel. A fogvatartott mozgásának segítése esetén előfordulhat, hogy szakszerűtlen segítségnyújtással inkább árt, mint használ. Nem várható el továbbá, hogy a fogdaóri feladattal megbízott rendőr segédkezzen a testi fogyatékkal élő tisztálkodásában, egészségügyi szükségletei elvégzésében.

A büntetés-végrehajtási intézetekben a fogyatékkal élő személyek elhelyezése biztosított. Akadálymentesített zárkák, a fertőző személyek elkülönítésére szolgáló zárkák, betegszobák állnak rendelkezésre, valamint a Büntetés-végrehajtás Központi Kórháza Tökölön és a nagyfai krónikus utókezelő részleg biztosítja a fogvatartottak egészségügyi ellátását. Országos szinten a büntetés-végrehajtási intézetekben összesen 21 akadálymentes, mozgáskorlátozott fogvatartottak számára kialakított speciális zárka áll rendelkezésre 39 férőhellyel.

A fogvatartás (örizet) megszüntetésére csak korlátozott esetben van lehetőség. Amennyiben (mint a tárgyalt esetnél is) például nem rendőri szerv bocsát ki elfogató parancsot az illető személy ellen – akinél ha az elfogás hivatali időn túl történik, az illetékes bíróval csak a következő munkanapon van lehetőség kapcsolatfelvételle –, az őrizetet elrendelő nem jogosult a fogvatartás megszüntetésére.

A cikkben tárgyalt esettel kapcsolatosan 2010 decemberében egy értekezletet tartottunk a BRFK fogdájában foganatosítandó kényszerintézkedések – őrizetbe vétel – maradéktalan végrehajtásával kapcsolatban. Az értekezleten részt vettek a BRFK és az ORFK részéről a fogdaorvosi szolgálat vezetői, az érintett fogda vezetői, a fogda szakterülettel foglalkozó kiemelt főelőadók, valamint meghívottként a hiányosságot feltáró büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyész. Közös álláspontra jutni nem sikerült, a felmerült javaslatokat (külső kórházzal, illetve bv. intézettel történő együttműködési megállapodás megkötését) az ügyész nem támogatta, a rendőrségi fogdában speciális körletrész kialakítását javasolta.

Az eset kapcsán megvizsgáltam az ország területén működő rendőrségi fogdáknak a fogyatékkal élő – elsősorban a mozgássérült – fogvatartottak elhelyezését, illetve annak lehetőségét. Megállapítottam, hogy jelenleg a megyei rendőr-főkapitányságok rendőrségi fogdái közül egyikben sincs kialakítva akadálymentes zárka. A fogdák többségében a vizesblokk (mosdó, WC) a zárkában található meg, ami nagyban lecsökkenti a mozgássérült személy mozgását.

A megyei fogdáknak csak elvétve, vagy egyáltalán nem szembesültek olyan befogadással, amelyben a fogva tartott személy mozgáskorlátozott volt. A megkérdezett 14 rendőrségi fogda közül mindössze négy fogdában tettek említést ilyen befogadásról:

- egy műlábbal rendelkező fogvatartott, aki az ortézisével egyéb segédeszközök nélkül is tudott biztonságosan mozogni;
- egy felső lábszárból amputált lábú személy, aki két mankóval közlekedett;
- egy fogvatartott, akinek mindkét karja hiányzott;
- egy – garázdaság miatt – őrizetbe vett személy, akinek mindkét lábát combtöből amputálták, és egy kerekkel ellátott (kézzel hajtott) segédeszközzel közlekedett.

A fogvatartottak a rendőrségi fogdára a fenti esetekben – orvosi vélemény valamint ügyészi „ajánlás” alapján – befogadásra kerültek. A két utolsóként említett esetben a fogdaszemélyzet zárkatársak mellé helyezte a fogvatartottakat, és őket kérték meg szükség esetén a fogyatékkal élők segítségére.

Befogadtunk további négy olyan fogvatartottat, akik a biztonságos közlekedéshez segédeszközt (botot, könyökmankót) használtak. A zárkákban történő elhelyezés gyakorlata ezekben az esetekben is eltérő volt. Két esetben a segédeszközt a fogvatartott a zárkába nem vihette magával, azt csak a zárkán kívüli mozgatsnál (zuhanyozás, eljárási cselekményre történő kísérés) során használhatta. A másik két esetben engedélyezték az eszköz bevitelét a zárkába is, egyik helyen azonban a fogvatartottat zárkatárs mellé, míg a másik esetben elkülönítve, egyedül helyezték el a zárkában.

A Rendelet melléklete meghatározza a fogvatartott birtokában tartható tárgyak körét, amelyek között a gyógyászati segédeszközök is szerepelnek: „7. Gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök: az egészségügyi szolgálat által írásban engedélyezett gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök, vitaminok, tápszerek, az orvos engedélyével.” Ugyanakkor szintén a Rendelet szabályozza, hogy befogadáskor a fogvatartottól el kell venni, és letétben elhelyezni minden olyan tárgyat, amely támadásra vagy önveszély okozására alkalmas.

Az alábbiakban két, befogadáskor készült orvosi rendelvénnyől idézek:

„Mivel mankó nélkül saját maga ellátására képtelen (mozgás, járás, tisztálkodás, WC-használat stb.), segédeszköz nélkül pedig súlyos egészségkárosodás veszélyeztetné (instabilitás miatt elesés illetve végtagtörés) valamint a csípőízület teljes terhelésekor az ízfelszín további beroppanása illetve állapotromlás áll fenn. Mankó nélkül NEM BEFOGADHATÓ. Mindezen felül emberi jogokat is sért, ha az Helsin-

ki deklarációt² veszem figyelembe. Fogdán nincsenek meg a mozgássérültek ellátására a megfelelő körülmények. Olyan fogdaszabályzatot sem ismerek, mely lehetővé tenné a támbot, járókeret vagy mankó bevitelét a fogdára, melyet potenciális támadó eszköznek használhat... Fogdán nem elhelyezhető" [...] „Amennyiben mankó fogdára bevihető, akkor befogadható. Fogdán elhelyezhető”

Fentiekből kitűnik, hogy a szabályozás pontatlansága, illetve hiánya eltérő gyakorlat kialakításához vezet. A „mankó a fogdára bevihető” kitétel esetében tehát helyesen jár el az a fogdaőr is, aki a zárkán kívüül helyezi el a segédeszközt, és az is, aki a zárkában is engedélyezi a használatát?

A rendőrségi fogdákon túl felvettem a kapcsolatot a Magyarországon működő őrzött szállások vezetőivel is. Megtudtam, hogy a Békéscsabán üzemelő őrzött szállás egy földszinti körlete akadálymentes, országos szinten itt helyezik el a mozgássérült befogadottakat. A szállás vezetője elmondta, hogy eddig csak egy esetben fogadtak be mozgásában korlátozott személyt.

Mindent egybevetve úgy tűnik, hogy a probléma a fővárosban összpontosul. A BRFK Központi Fogdájában éves szinten 8-10, mozgásában korlátozott személyt fogadunk be. Ennek oka lehet, hogy a témában tárgyalt (mozgásában korlátozott) fogvatartotti kör 90%-a a hajléktalan személyek közül kerül ki. Az életvitelszerűen az utcán tartózkodó emberek (számuk Budapesten a legnagyobb) egészségi állapota köztudottan leromlott, rendszeres orvosi ellátásban nem részesülnek, közgyógyellátásra jogosító kártyával nem rendelkeznek, az általuk használt segédeszközök többségét nem szakorvos írta elő.

A fogyatékoság fogalma orvosi értelemben valamely testi vagy mentális képesség károsodását jelenti. Ez egy rendkívül tág fogalom, ezért szeretném a téma címéből esetleg adódó félreértéseket eloszlatni. Nem minden fogyatékkal élő személy befogadása jelent problémát. Hallássérült, siketnéma, egyik szemére nem látó, bicegő, mentálisan enyhén sérült – és még sorolhatnám tovább – személyek befogadása gond nélkül megoldott. Részükre a fogyatékoság ellenére is biztosított az élhető környezet.

Ezzel ellentétben viszont nem minden „nem fogyatékkal élő” személy befogadása problémamentes. Néhány példa:

- Befogadásra kísérték egy női fogvatartottat, aki elmondása szerint 13 hónapos gyermekét folyamatosan szoptatja, a csecsemő kizárólag anyatejjel táplálkozik. A gyermeket az őrizetes nővérénél helyezték el átmenetileg. A befogadás előtti orvosi vizsgálatot végző doktornő több kórházat, illetve átmeneti csecsemőotthont megkeresett, ám az anya és gyermeke elhelyezését sehol nem biztosították, mivel ebben az esetben ismét jelentkezett az a probléma, hogy mint a nő, mind gyermeke megfelelő egészségügyi állapotban volt, nem szorult egészségügyi ellátásra. A Központi Ügyelet tájékoztatta a fogdát, hogy a gyermek megfelelő ellátása megtörtént, evett és a fogvatartott nővére a továbbiakban is gondját viseli. Egy szoptatós anya nem beteg, ellátásra nem szorul, tehát kórházba nem elhelyezhető,

² Az Orvosok Világszövetsége (WMA) Helsinkai deklarációja: Etikai irányelvek az embereken történő orvosi kutatások terén

azonban szoptatás, illetve fejés (melyhez a steril körülmények a fogdán nem biztosítottak) hiánya egy-két órán belül emlőgyulladást idézhet elő, ami egészségkárosodást okozhat. Egyéb lehetőség hiányában a nő egy éjszakára befogadásra került.

- Férfi fogvatartott előzetes orvosi vizsgálata során az orvos egy súlyosan elfertőződött nagyméretű kelést észlelt a vizsgált személy testén, ezért fertőzés veszélye miatt kórházi ellátását tartotta indokoltnak. A kórházban egy kötést helyeztek a sebre, és „szükség esetén a kötés cseréje javasolt” utasítással visszairányították az orvoshoz. Ezek után a személy befogadása megtörtént.
- Súlyos inkontinencia miatt – mivel a fogdánkon a WC-k a zárkán kívül található – „nem befogadható”-nak minősített egy őrizetbe vett személyt az orvos, és további ellátásra kórházba utalta. Onnan „Kórházi ellátás nem igényel” véleménnyel visszaküldték, a személy befogadásra került.
- Az előzetes orvosi vizsgálat során az orvos írásban rögzítette, hogy az őrizetbe vett személy fogdán elhelyezhető, de alvása során a légzést segítő készülék használatát biztosítani kell. A készülék kizárólag árammal működtethető. Mivel a Központi Fogda épületében sem a zárkákban, sem a folyosókon nem biztosított az áramforrás, így a befogadást a fogda megtagadta.

Időközben szintén a BRFK Központi Fogdáján végrehajtott – a fogvatartottak elhelyezési körülményeit vizsgáló – ügyészi ellenőrzés során a csoportvezető ügyész olyan hiányosságokat tárt fel, amelyek a fogda építészeti kialakításából adódnak, megszüntetésükre csak átépítés, korszerűsítés, illetve teljesen új tervezésű és építésű fogdai épületek átadása esetén lenne lehetőség. Az ügyészi ellenőrzés megállapította, hogy

- a zárkák nagy részében a mozgástér nagysága nem megfelelő. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló BM rendelet 14. § (1) bekezdése szerint: „A zárkákban fogvatartottanként legalább 10 m^3 légtér és lehetőleg 4 m^2 mozgásteret kell biztosítani”;
- a zárkákban elhelyezett ágyak mérete 195×65 centiméter, ami nem felel meg egy felnőtt ember pihenési szükségleteinek;
- a felsőruházat tárolási lehetőségei hiányoznak;
- a zárkákban a törölközők és a szárítandó ruházat tárolásához szükséges tárgyak hiányoznak;
- a zárkák megvilágítása és szellőzése nem felel meg a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 87-93. §-aiban meghatározott értékeknek.

Összegezve: A fogdában az elhelyezési körülmények az emberséges bánásmód követelményeinek csak részben felelnek meg, emiatt a fogdát jelentősen korszerűsíteni kell. Ennek során különös figyelmet kell fordítani a zárkákban a szabad mozgástér növelésére, a természetes szellőzés és megvilágítás biztosítására. Korszerűsíteni kell a zárkák berendezését és felszereltségét, különös tekintettel az ágyak méreteire és minőségére.

A fogda felújítása, korszerűsítése keretében kerülhetne sor az akadálymentes „speciális” körlet kialakítására.

A BRFK Központi Fogdán az adott körülmények között is fő törekvésünk a fogvatartás során érintett alkotmányos jogok

- a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye,
- az élethez, az emberi méltósághoz való jog,
- a kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma,
- a diszkrimináció tilalma és az esélyegyenlőség elve,
- a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog

érvényesítése, kiemelt figyelemmel a fogyatékkal élő fogvatartottakra.

2009-ben az országos rendőr-főkapitány az állampolgári jogok országgyűlési biztosát arról tájékoztatta, hogy a rendőrségi fogdák – a megfelelő felszereltség és a fogdaórság speciális képzettségének hiánya miatt – nem alkalmasak a fogyatékkal élő személyek befogadására, ezért szakmai egyeztetést kezdeményezett az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumnál. Álláspontja szerint jogszabály-módosításra lenne szükség annak érdekében, hogy a fogyatékkal élőket – az előzetes orvosi vizsgálatot követően – rendőrségi fogdába ne, hanem csak büntetés végrehajtási intézetbe (bv. egészségügyi intézménybe) lehessen befogadni.

Az itt említett probléma kiegészül azzal, hogy a rendőrségi fogdákat – legalábbis a fővárosban – olyan rendőrségi épületekben alakították ki, amelyek több évtizede épültek, így még átalakításokkal is nehezen felelnének meg a mai kor elvárásainak, illetve szabványainak. A cikk elején említett – az EUnölköség biztosításával kapcsolatban végzett – bejárás során a bizottság megállapította, hogy mindösszesen két olyan ideiglenesen bezárt, korábban fogdaként működtetett előállító helyiséggel rendelkezik a BRFK, amelyek egy kisebb átalakítás után ismét alkalmasak lennének arra, hogy fogdaként működtessük őket.

Ebből a tényből kiindulva álláspontom szerint ezeknek az épületeknek az átalakítása során lehetne kialakítani egy olyan speciális körletet, amelyben a vizesblokk is kialakítható lenne, és akadálymentes megközelíthetőséggel rendelkezne. Ezzel a technikai problémák már kiküszöbölhetők lehetnének, de ebben az esetben még mindig fennállna az a korábban említett tény, hogy a fogdaóri személyzet nem rendelkezik a fogyatékkal élők ellátásához szükséges speciális képzettséggel. A korábban említett példák is azt mutatják, hogy bármilyen alapos felkészítés esetén sem garantálható, hogy a fogdaóri személyzet ne találkozhasson olyan esettel, amelyre nem kapott felkészítést, illetőleg további gondként jelentkezhethet, hogy – a Központi Fogdával ellentétben – nincs lehetőség állandó orvosi felügyeletre, amely bizonyos esetekben a fogvatartott állapotának romlásához vezet.

Összefoglalva tehát megállapítható, hogy a probléma fent említett megoldása csak jelentős anyagi ráfordítással és a fogdaóri állomány képzésével oldható meg. A probléma megoldása felé vezethet ugyanakkor olyan jogszabály-módosítás is, amely lehetővé teszi, hogy bizonyos esetekben az őrizet időtartamára

is lehetővé válna a fogvatartottnak a büntetés-végrehajtási intézetbe történő elhelyezése. Ebben az esetben szükséges lenne egy olyan segédlet kidolgozása is a fogdaorvosok számára, amely országosan egységes elvek szerint szempontrendszert állítana fel a fogyatékos fogvatartottak megvizsgálása és állapotuk szerinti intézetbe utalásuk segítésére.

A tanulmány megpróbálta szemléltetni a fogyatékkal élő fogvatartottak fogdai befogadása kapcsán felmerülő gondokat. A probléma megoldása fontos, hiszen egy Winston Churchillnek tulajdonított mondás szerint egy társadalom civilizáltságának legfontosabb fokmérője az, miként bánik a börtöneiben fogva tartott személyekkel.